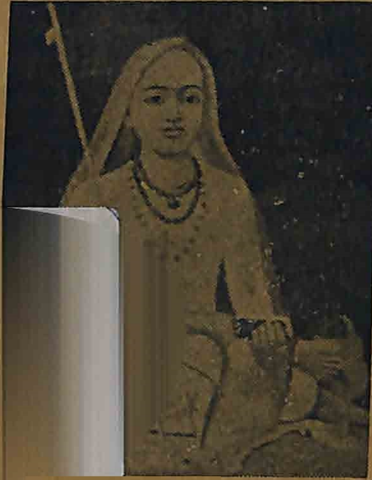
॥ श्रीः ॥

॥ भक्तिकुसुमाञ्जलिः ॥

"स्वस्वरूपानुसन्धानं भक्तिरित्यभिधीयते ।
स्वात्मतत्त्वानुसन्धानं भक्तिरित्यपरे जगुः ॥"

— விவேகசூடாமணி சு. 33

ஸ்ரீ தக்ஷிணாம்நாய சிருங்ககிரி ஸ்ரீ சாரதா பீடாதிபதி
ஸ்ரீ ஜகத்குரு ஸ்ரீ மஹா ஸ்வாமிகளின் அநுக்ரஹத்தால்
திருநெல்வேலி ஜில்லா சிருங்கேரி மடம் தர்மாதிகாரி
ஸ்ரீ M. ராமசுப்ரமண்ய அய்யர் அவர்களால்
அச்சிட்டு வெளியிடப்பட்டது.

1975

॥ भक्तिकुसुमाञ्जलिः ॥

"स्वस्वरूपानुसन्धानं भक्तिरित्यभिधीयते ।
स्वात्मतत्त्वानुसन्धानं भक्तिरित्यपरे जगुः ॥"

— விவேகசூடாமணி சு. 33

1 वेदान्तसारवार्तिकराजसंग्रहः
2 पञ्चीकरणवार्तिकम्
3 पञ्चीकरणम्
4 संमिश्रपञ्चीकरणम्
5 पंचीकृतम्
6 साधनचतुष्टयसंपत्तिः
7 श्रीगुरुपरंपरास्तोत्रम्
8 मठाम्नायस्तोत्रम्

திருநெல்வேலி ஜில்லா
சிருங்கேரி மடம் தர்மாதிகாரி
ஸ்ரீ M. ராமசுப்ரமண்ய அய்யர் அவர்களால்
அச்சிட்டு வெளியிடப்பட்டது.

ஸ்ரீ வாணீ விலாஸ் ப்ரஸ், ஸ்ரீரங்கம்.
1975

விலை ரூ. 3/-

ஸமர்பணம்

विदितोऽस्ति संप्रति भवाञ्जगतः प्रकृतिर्निरस्तसमताऽतिशयः ।
अवबोधमात्रवपुरप्यबुधोद्धरणाय केवलमुपात्ततनुः ॥

(சங்கர திக்விஜயம் 9-24)

ஸ்ரீ சிருங்கேரி ஜகத்குரு ஸ்ரீமத் அபிநவ வித்யாதீர்த்த மஹாஸ்வாமிகள், ஸ்ரீ பாரதீதீர்த்த ஸ்வாமிகள் பாத கமலங்களில் திருநெல்வேலி, சிருங்கேரி மடம் தர்மாதிகாரி ஸ்ரீ M. ராமசுப்ரமண்ய அய்யர் அவர்களால் ஸமர்பணம் செய்யப்படுகிறது.

श्रीदक्षिणाम्नाय शृङ्गगिरि श्रीशारदापीठाधिपति श्रीजगद्गुरु

श्रीमदभिनवविद्यातीर्थस्वामिनः ।

श्रीशृङ्गगिरि

श्रीभारतीतीर्थस्वामिनः ।

முன்னுரை

ஈசுவராவதாரமான ஆதிசங்கர பகவத்பாதர், தான் ஸ்தாபித்த கர்மபக்தி ஞானமார்க்கங்கள் உலகில் நிலைபெற்றிருப்பதற்காக, நான்கு ஆம்நாய பீடங்களை ஸ்தாபித்து, அவைகளில் தனது முக்ய சிஷ்யர்களை பீடாதிபதிகளாக நியமித்தார். இவைகளில் முக்யமான தக்ஷிணாம்னாயம் என்ற சிருங்கேரி ஸ்ரீசாரதா பீடத்தில் முதலாவது ஆசார்யரான ஸுரேச்வரர் முதல் ஒவ்வொரு ஜகத்குருவும், ஸ்ரீசாரதாம்பாளின் உத்தரவின் பேரிலேயே, தனது அடுத்த வாரிஸைத் தேர்ந்தெடுத்து, அவரை பீடாதிபதிகளாக நியமித்து வருவதும், ஒவ்வொரு வரும் வித்யாதிதேவதையான ஸ்ரீசாரதாம்பாளின் பரிபூர்ண அனுக்ரஹத்தைப்பெற்று ஜீவன்முக்தர்களாக விளங்கி வருவதும் யாவரும் அறிந்ததே. ஸ்ரீசந்திரசேகரபாரதீ ஸ்வாமிகள் இப்போதைய மஹாஸந்நிதானத்தை அதிபால்யத்திலேயே தம் சிஷ்யராக ஸ்வீகரித்துக்கொண்டு பல வருஷகாலம் தம் கூடவே வைத்துக்கொண்டு ஸகலவித்யா பாரங்கதர்களாக ஆக்கியுள்ளார்கள்.

இதுபோலவே ஸ்ரீ அபிநவ வித்யாதீர்த்த மஹா ஸந்நிதானமும், ஸ்ரீசாரதாம்பாளின் உத்தரவைப் பெற்று ஸ்ரீ ஸீ தா ரா ம ஆ ஞ் ச நே ய ர் என்ற பிரம்மசாரியை தனக்கு அடுத்து பீடாதிபத்யத்தை வகிப்பதற்காக சிஷ்யராக ஏற்றுக்கொள்வது என்று தீர்மானித்தார்கள். அதன்படி 1974 நவம்பர் 10வ ஸந்யாஸ ஸ்வீகாரத்திற்கு பூர்வாங்கமான கர்மாக்களும் 11வ ஸந்யாஸ ஸ்வீகாரம், உபதேசம், வியாக்யான ஸிம்மாஸனத்தில் அமர்த்தி ‘ ஸ்ரீ பாரதீ

தீர்த்தர்' என்ற யோக பட்ட ப்ரதானம் முதலான வைபவங்கள் மிக சிறப்பாக நடைபெற்றன. பாரதத்தின் எல்லாப் பகுதிகளிலிருந்தும் ஏராளமான பக்தர்களும் கவர்னர், மந்திரிகள் முதலான பிரமுகர்களும் இந்த வைபவத்தை தரிசித்தார்கள்.

மஹாஸந்நிதானம் அகில இந்திய யாத்திரையில் உஜ்ஜயினியில் முகாம் செய்தபொழுது ஆந்திர பிரதேசத்தைச் சேர்ந்த வெங்கடேசுவர அவதானிகளின் குமாரன் ஸீதாராம ஆஞ்ஞனேயர் ஆசார்யாளை சரணமடைந்தார். ஆசார்யாள் கூடவே யாத்திரை முழுவதும் சென்று பிறகு சிருங்கேரி ஸ்ரீ மடத்திலேயே தங்கி வித்யாப்யாஸம் செய்தார். மஹா ஸந்நிதானம் இவருக்கு சாஸ்திர பாடம் சொன்னார்கள் விவேகம், வைராக்யம், வித்யை, பிரம்மவர்சஸ் முதலான எல்லா சிறப்புக்களும் பூர்ணமாக அமையப்பெற்று தன்னிடமே வித்யை பயின்ற பிரம்மசாரியை சாரதாம்பாளின் ஆக்ஞையின்பேரில் உத்தராதிகாரி சிஷ்யனாக ஏற்றுக்கொண்டுவிட்டார்கள்.

ஸ்ரீ ராமசந்திரமூர்த்தியால் பிரதிஷ்டை செய்யப்பட்ட ஸ்ரீ ராமநாதமூர்த்தியின் திவ்ய ஸாந்நித்யம் கொண்ட ஸ்ரீ ராமேச்வர க்ஷேத்ரம் அகில பாரதத்திற்கும் பொதுவாக இருந்தபோதிலும் சிருங்கேரி ஸ்ரீ மடத்துடன் அதற்கு ஸ்ரீ சங்கரபகவத்பாதாசார்யார் காலம் முதல் நெருங்கிய தொடர்பு உண்டு. ஸ்ரீ ராமாவதாரத்திற்கே முக்ய காரணரான ருஷ்யசிருங்க முனிவரும் அவர் தந்தை விபாண்டக மஹரிஷியும் தவம் செய்த இடம் சிருங்கேரி. மேலும்

மடாம்நாய ஸ்தோத்ரத்தில் சங்கரபகவத்பாதரால் பிரதிஷ்டை செய்யப்பட்ட நான்கு பீடங்களுக்கும் க்ஷேத்ரம், தீர்த்தம், தேவதை முதலான விபரங்கள் சொல்லுமிடத்தில் சிருங்கேரிக்கு ராமேச்வரத்தை க்ஷேத்ரமாக சொல்லப்பட்டிருக்கிறது.

சிருங்கேரி ஸ்ரீ ஸச்சிதானந்தபாரதீ ஸ்வாமிகள் ராமேசுவரத்தில் 1735ல் வித்யா சங்கர லிங்க பிரதிஷ்டை செய்ததாகவும், அதற்கு ராமநாதபுரம் முத்துக்குமார ரகுநாத ஸேதுபதி நிலங்கள் வழங்கியதாகவும் குருவம்ச காவ்யத்தில் காணப்படுகிறது.

श्रीरामनाथसविधे रुचिरं प्रसन्न-
विद्यापदोपपदशङ्करनामलिङ्गम् ।
प्रातिष्ठिपद्यतिवरोऽस्य समर्चनाय
प्रादान्महीमपि च सेतुपतिः स्वभक्त्या ॥

ஸேதுபதிகள யாவருமே ஸ்ரீ சிருங்கேரி மடம் சிஷ்யர்கள் என்பதும், ஸ்ரீ ஸச்சிதாநந்த சிவாபிநவ ந்ருஸிம்மபாரதீ ஸ்வாமிகள் ராமநாதபுரம் அரண்மனையில் ஸ்ரீ ரா ஜ ரா ஜே சு வ ரி மூர்த்தியை பிரதிஷ்டை செய்திருப்பதும் யாவரும் அறிந்ததே. ராமேச்வரத்தில் ஸ்ரீ ராமநாத மூர்த்தியை தம் ஹஸ்தத்தாலேயே பூஜை செய்யும் உரிமை சிருங்கேரி ஜகத்குரு, கோவில் அர்ச்சகர்கள், நேபாள மஹாராஜா இவர்களுக்குத்தான் உண்டு என்பது பரம்பரையாக வந்துள்ள ஸம்பிரதாயம்.

இத்தகைய பிரஸித்தமான ஸ்ரீராமேசுவர க்ஷேத்ரத்தில் 5—2—1975 அன்று நடைபெற்ற

கும்பாபிஷேகத்திற்கு ஸ்ரீஜகத்குருக்கள் சிருங்கேரியி லிருந்து யாத்திரையாக புறப்பட்டு பல ஊர்களில் சிஷ்யர்களை யனுக்ரஹித்துவிட்டு ராமேசுவரம் வந்து தம் அமிருதஹஸ்தத்தால் கும்பாபிஷேகத்தையும் பூஜையையும் செய்து காலடி யாத்திரை புறப்பட்டு ராமநாதபுரம் மதுரை வழியாக திருநெல்வேலி நகருக்கு விஜயம் செய்தார்கள். இந்நகரில் சிருங்கேரி ஸம்ஸ்தானத்திற்குச் சொந்தமான புராதனமான சங்கரமடமும் நிலங்களும் உண்டு.

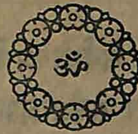
சிருங்கேரி ஜகத்குருக்களின் திருநெல்வேலி விஜய ஞாபகமாக இச்சிறிய நூல் வெளியிடப்படு கிறது. இதில் சிருங்கேரி ஸ்ரீ சாரதா பீடத்தில் முதலாவது ஆசார்யாளான ஸ்ரீ ஸுரேச்வராசார் யாளால் இயற்றப்பட்ட இருநூல்களும் வேறு நான்கு நூல்களும் சிருங்கேரி குருபரம்பரா ஸ்தோத்ரமும் குருபரம்பரையும் அடங்கியுள்ளன. சிருங்கேரி ஜகத்குருக்களின் பரிபூர்ணனுக்ரஹத் தால் குருபக்தி நம மனதில் வேறான்றியிலைத்திருக்க வேணுமாக பிரார்த்திக்கிறேன்.

समुन्मीलत्संवित्कमलमकरन्दैकरसिकं
भजे हंसद्वन्द्वं किमपि महतां मानसचरम् ।
यदालापादष्टादशगुणितविद्यापरिणति-
र्यदादत्ते दोषाद्गुणमखिलमद्भ्यः पय इव ॥

—ஸௌந்தர்யலஹரி சு. 38

51, ஸத்யமூர்த்தி தெரு.
திருநெல்வேலி

M. ராமசுப்ரமண்யய்யர்
தர்மாதிகாரி, சிருங்கேரிமடம்

॥ वेदान्तसारवार्त्तिकराजसंग्रहः ॥

नन्वसौ सर्वभावाप्तिर्न विद्यामात्रतो भवेत् ।
विनोत्तमत्वानुष्ठानकालदेवाद्यनुग्रहान् ॥ १ ॥

विप्रस्य फलदो वेदो न शूद्रस्याधमत्वतः ।
देवादेरुत्तमस्यैव तथा विद्या फलप्रदा ॥ २ ॥

यागज्ञानमनुष्ठानाद्विना न स्वर्गदं तथा ।
ब्रह्मज्ञानमनुष्ठानाद्विना सर्वाप्तिदं कथम् ॥ ३ ॥

गर्भाधानमृतावेव नान्यकाले यथोत्तमे ।
विद्या कृतयुगे सर्वभावं यच्छति नान्यथा ॥ ४ ॥

राज्ञा कृषिफलं यद्वत्करार्थं प्रतिपद्यते ।
सर्वभावस्तथा देवैर्यागभुग्भिर्निवार्यते ॥ ५ ॥

तस्मादनुत्तमे जन्मन्यनुष्ठानमृते कलौ ।
युगे देवाद्यृणवतो न विद्या सर्वभावदा ॥ ६ ॥

इति चोदयितुर्येऽत्र चत्वारश्चोद्यहेतवः ।
तद्यो य इत्यादिवाक्यैश्चतुर्भिस्तान्निरस्यति ॥ ७ ॥

न तावदुत्तमं जन्म सर्वभावप्रयोजकम् ।
उत्तमस्यापि देवादेः सर्वत्राब्रह्मबोधतः ॥ ८ ॥

यो देवानामृषीणां वा मध्ये ब्रह्म व्यबुध्यत ।
असावसावेव सर्वमभून्नान्यस्तु कश्चन ॥ ९ ॥

मनुष्याणां तथा मध्ये ब्रह्मवित्सर्वभावता ।
विद्याविद्ये एव तस्मात्सर्वतान्यत्वकारणे ॥ १० ॥

ब्रह्म वा इदमग्रेऽभूदिति विद्याधिकारिता ।
श्रूयते ब्रह्मणो ब्रह्म सर्वजातिषु तत्समम् ॥ ११ ॥

न पश्वादेः सर्वभावप्रसङ्गो बोधवर्जनात् ।
शूद्रजातिस्तु विदुरः सर्वभावात्स मुच्यते ॥ १२ ॥

यागविद्येवात्मविद्या नानुष्ठानमपेक्षते ।
फलदान इति ज्ञेया वामदेवादिदर्शनात् ॥ १३ ॥

ब्रह्मात्मत्वं वामदेवः पश्यन्मन्वादिरूपताम् ।
प्रतिपेदे ह्यनुष्ठानावसरस्तस्य को वद ॥ १४ ॥

प्रयोजनं च विद्याया अनुष्ठानेऽत्र किं भवेत् ।
किमन्तरायापगमः किं वा जन्मनिरोधनम् ॥ १५ ॥

पुमर्थावसितिः किं वा यद्वा बाध्यार्थबाधना ।
अन्यद्वा किंचिदत्र स्यात्प्रक्रमे तदसंभवि ॥ १६ ॥

ब्रह्मप्राप्त्यन्तरायस्य प्रत्यक्संमोहरूपिणः ।
प्रत्यग्विज्ञानतो ध्वस्तौ कोऽन्तरायोऽन्य उच्यताम् ॥

सकृदात्मप्रसख्यैव निरुध्याध्यखिलं भवेत् ।
विद्यामोहनिरासेन रोद्धव्यं जन्म किं ततः ॥ १८ ॥

अविद्याध्वंसमात्रेण पुमर्थश्च समाप्यते ।
आनन्दस्य स्वरूपत्वादर्थनीयान्तरं न हि ॥ १९ ॥

नाबाधित्वेह बाध्यार्थबाधको बाधकात्मताम् ।
लभते तत्स्वलब्ध्यैव विद्या बाध्यं प्रबाधते ॥ २० ॥

सम्यग्ज्ञानपरिप्लुष्टमोहतत्कार्यरूपिणः ।
अपेक्ष्यं शिष्यते नान्यदतः स्यादननुष्ठितिः ॥ २१ ॥

अनात्मबुद्धिसत्यत्वनिवारणमपेक्षते ।
अनुष्ठितिश्चेन्मैवं तत्सत्यत्वस्याप्रसक्तितः ॥ २२ ॥

ध्वान्तादिघस्मरे प्रत्यगद्वैतात्मावबोधने ।
प्रत्यर्थिनि स्थितेऽनात्मधियां स्यात्सत्यता कुतः ॥ २३ ॥

तस्मात्पश्यन्वामदेवः प्रतिपेद इतीरणात् ।
विद्याकालेऽपि सर्वाप्तिरविलम्बादितीक्ष्यताम् ॥ २४ ॥

वामदेवस्य मन्वादिरूपाप्तिर्न विरुध्यते ।
उपाधिमात्रभेदेन वस्तुतस्त्वैक्यसंभवात् ॥ २५ ॥

वामदेवो मनुः सूर्य इति शब्दैरुपाधयः ।
मूढव्यवहृतौ भान्ति विद्वद्व्यवहृतौ तु चित् ॥ २६ ॥

न चितो वामदेवे वा मनौ वान्येषु वा भिदा ।
तेन मन्वादिचिद्वामदेवेन प्रत्यपद्यत ॥ २७ ॥

ये तु पुण्ययुगे सर्वभावो न तु कलाविति ।
तदसद्बोधसाध्यस्य पुण्यकालानपेक्षणात् ॥ २८ ॥

न सूर्यग्रहणापेक्षा बोधान्निद्राक्षये क्वचित् ।
तथा न सर्वभावोऽयं कालभेदमपेक्षते ॥ २९ ॥

य एतर्ह्यपि वेदाहं ब्रह्मास्मीति तदैव सः ।
इदं सर्वं भवत्येव यदिदं जगदीक्षते ॥ ३० ॥

अविचारितरम्यस्य नामरूपात्मकस्य यत् ।
जगतो वास्तवं रूपं सततं ब्रह्म तद्भवेत् ॥ ३१ ॥

तादृग्ब्रह्माहमस्मीति साक्षात्कृतवतः कथम् ।
सर्वाभावे विवादः स्यात्सर्वाख्यं ब्रह्म नेतरत् ॥ ३२ ॥

नाम रूपं तु नो सर्वं तयोर्मायामयत्वतः ।
ब्रह्मैव वास्तवं सर्वं ज्ञानेनैव तदाप्यते ॥ ३३ ॥

ब्रह्मैव निखिलो जन्तुर्बोधात्प्रागपि वस्तुतः ।
अब्रह्मत्वमबोधात्स्याद्बोधात्तु ब्रह्मता ततः ॥ ३४ ॥

ब्रह्मबोधात्सर्वभावो भवेत्कृतयुगे न किम् ।
न निवारयितुं शक्यः सर्वभावः कलावपि ॥ ३५ ॥

नराणामधमर्णत्वात्सर्वभावं दिवौकसः ।
वारयन्ति हविर्भोक्तुं तैर्दत्तमिति चेन्न तत् ॥ ३६ ॥

तस्य ज्ञातात्मतत्त्वस्य प्रध्वस्ततमसो यतेः ।
इन्द्रादयोऽपि नैवालं सर्वभावाप्तिवारणे ॥ ३७ ॥

यद्यपीशा नृणां देवास्तथापि ब्रह्मवेदिनः ।
अनीशाः प्रत्युतैतेषामात्मा भवति तत्त्ववित् ॥ ३८ ॥

ईशेशितव्यसंबन्धः प्रत्यगज्ञानहेतुजः ।
ज्ञानेऽज्ञानतमोध्वस्तावीश्वराणामपीश्वरः ॥ ३९ ॥

अधमर्णो भवेदज्ञो देवादेर्न तु तत्त्ववित् ।
देवाद्यैश्वर्यविषयव्यतिक्रान्तत्वहेतुतः ॥ ४० ॥

सर्वज्ञस्य न विस्रम्भः कर्मानुष्ठान आपतेत् ।
देवैर्विप्राद्युत्तमर्णैः फलवारणसंभवात् ॥ ४१ ॥

नैवं देवेशकालादीनपेक्ष्यैव कृतत्वतः ।
कर्मणः फलदानायानुकूला ईश्वरादयः ॥ ४२ ॥

प्रतिबध्नन्ति यत्रैते फलं तत्रास्य कर्मणः ।
प्रबलस्य फलं दातुमेवैतदपि जानते ॥ ४३ ॥

अतः कर्मप्रधानत्वं श्रुतिस्मृतिषु संमतम् ।
तस्मच्छास्त्रेषु कालादेरपि प्राधान्यमीरितम् ॥ ४४ ॥

कर्मकालेश्वरादीनां फलदानविवक्षया ।
प्राधान्यं वस्तु तत्सर्वं सर्वत्रापि ह्यपेक्षते ॥ ४५ ॥

सत्यं त्वृणित्वे देवाद्या नाज्ञानां कर्मणः फलम् ।
प्रतिबध्नन्ति वक्तव्यमनृणज्ञानिनां किमु ॥ ४६ ॥

न चेहाविदुषोऽपि स्यादृणित्वं देहसंभवात् ।
न किंचिन्ननु तैः प्राप्तमृणित्वं येन नो भवेत् ॥ ४७ ॥

शास्त्रादृणित्वमिति चेन्न शास्त्रस्यार्थवादतः ।
अवदानविधेरर्थवादो ह्यत्रापि च श्रुतौ ॥ ४८ ॥

पूर्वमप्यनृणः पश्चाद्देवानामन्तरात्मताम् ।
गतो बोधादस्य देवाः कथं स्युः प्रतिबन्धकाः ॥ ४९ ॥

इत्थं ये सर्वभावस्य वारकाश्चोद्यहेतवः ।
उन्मूलितास्ते निर्विघ्नः सर्वभावो भवेत्ततः ॥ ५० ॥

इति श्रीमत्परमहंस परिव्राजकाचार्य श्रीमच्छंकर-
भगवत्पादशिष्य सुरेश्वराचार्यविरचितो
वेदान्तसारवार्त्तिकराजसंग्रहः
समाप्तः ।

॥ पञ्चीकरणवार्त्तिकम् ॥

ओंकारः सर्ववेदानां सारस्तत्त्वप्रकाशकः ।
तेन चित्तसमाधानं मुमुक्षूणां प्रकाश्यते ॥ १ ॥

आसीदेकं परं ब्रह्म नित्यमुक्तमविक्रियम् ।
तत्स्वमायासमावेशाद्बीजमव्याकृतात्मकम् ॥ २ ॥

तस्मादाकाशमुत्पन्नं शब्दतन्मात्ररूपकम् ।
स्पर्शात्मकस्ततो वायुः तेजोरूपात्मकं ततः ॥ ३ ॥

आपो रसात्मिकास्तस्मात्ताभ्यो गन्धात्मिका मही ।
शब्दैकगुणमाकाशं शब्दस्पर्शगुणो मरुत् ॥ ४ ॥

शब्दस्पर्शरूपगुणैस्त्रिगुणं तेज उच्यते ।
शब्दस्पर्शरूपरसैर्गुणैरापश्चतुर्गुणाः ॥ ५ ॥

शब्दस्पर्शरूपरसगन्धैः पञ्चगुणा मही ।
तेभ्यः समभवत्सूत्रं लिङ्गं सर्वात्मकं महत् ॥ ६ ॥

ततः स्थूलानि भूतानि पञ्च तेभ्यो विराडभूत् ।
पञ्चीकृतानि भूतानि स्थूलानीत्युच्यते बुधैः ॥ ७ ॥

पृथिव्यादीनि भूतानि प्रत्येकं विभजेद्द्विधा ।
एकैकं भागमादाय चतुर्धा विभजेत्पुनः ॥ ८ ॥

एकैकं भागमेकस्मिन्भूते संवेशयेत्क्रमात् ।
ततश्चाकाशभूतस्य भागाः पञ्च भवन्ति हि ॥ ९ ॥

वाय्वादिभागाश्चत्वारो वाय्वादिष्वेवमादिशेत् ।
पञ्चीकरणमेतत्स्यादित्याहुस्तत्त्ववेदिनः ॥ १० ॥

पञ्चीकृतानि भूतानि तत्कार्यं च विराडभूत् ।
स्थूलं शरीरमेतत्स्यादशरीरस्य चात्मनः ॥ ११ ॥

अधिदैवतमध्यात्ममधिभूतमिति त्रिधा ।
एकं ब्रह्म विभागेन भ्रमाद्भाति न तत्त्वतः ॥ १२ ॥

इन्द्रियैरर्थविज्ञानं देवतानुग्रहान्वितैः ।
शब्दादिविषयं ज्ञानं तज्जागरितमुच्यते ॥ १३ ॥

श्रोत्रमध्यात्ममित्युक्तं श्रोतव्यं शब्दलक्षणम् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं दिशस्तत्राधिदैवतम् ॥ १४ ॥

त्वगध्यात्ममिति प्रोक्तं स्प्रष्टव्यं स्पर्शलक्षणम् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं वायुस्तत्राधिदैवतम् ॥ १५ ॥

चक्षुरध्यात्ममित्युक्तं द्रष्टव्यं रूपलक्षणम् ।
अधिभूतं तदित्युक्तमादित्योऽत्राधिदैवतम् ॥ १६ ॥

जिह्वाध्यात्मं तयास्वाद्यमधिभूतं रसात्मकम् ।
वरुणो देवता तत्र जिह्वायामधिदैवतम् ॥ १७ ॥

घ्राणमध्यात्ममित्युक्तं घ्रातव्यं गन्धलक्षणम् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं अश्विनावधिदैवतम् ॥ १८ ॥

वागध्यात्ममिति प्रोक्तं वक्तव्यं शब्दलक्षणम् ।
अधिभूतं तदित्युक्तमग्निस्तत्राधिदैवतम् ॥ १९ ॥

हस्तावध्यात्ममित्युक्तमादातव्यं च यद्भवेत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तमिन्द्रस्तत्राधिदैवतम् । २० ॥

पादावध्यात्ममित्युक्तं गन्तव्यं तत्र यद्भवेत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं विष्णुस्तत्राधिदैवतम् । २१ ॥

पायुरिन्द्रियमध्यात्मं विसर्गस्तत्र यो भवेत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं मृत्युस्तत्राधिदैवतम् ॥ २२ ॥

उपस्थेन्द्रियमध्यात्मं स्त्रियाद्यानन्दकारणम् ।
अधिभूतं तदित्युक्तमधिदैवं प्रजापतिः ॥ २३ ॥

मनोऽध्यात्ममिति प्रोक्तं मन्तव्यं तत्र यद्भवेत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं चन्द्रस्तत्राधिदैवतम् ॥ २४ ॥

बुद्धिरध्यात्ममित्युक्तं बोद्धव्यं तत्र यद्भवेत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तमधिदैवं बृहस्पतिः ॥ २५ ॥

अहंकारस्तथाध्यात्ममहंकर्तव्यमेव यत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं रुद्रस्तत्राधिदैवतम् ॥ २६ ॥

चित्तमध्यात्ममित्युक्तं चेतव्यं तत्र यद्भवेत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तं क्षेत्रज्ञोऽत्राधिदैवतम् ॥ २७ ॥

तमोऽध्यात्ममिति प्रोक्तं विकारस्तत्र यो भवेत् ।
अधिभूतं तदित्युक्तमीश्वरोऽत्राधिदैवतम् ॥ २८ ॥

बाह्यान्तःकरणैरेवं देवतानुग्रहान्वितैः ।
स्वं स्वं च विषयज्ञानं तज्जागरितमुच्यते ॥ २९ ॥

येयं जागरितावस्था शरीरं करणाश्रयम् ।
यस्तयोरभिमानी स्याद्विश्व इत्यभिधीयते ॥ ३० ॥

विश्वं वैराजरूपेण पश्येद्भेदनिवृत्तये ।
ज्ञानेन्द्रियाणि पञ्चैव पञ्च कर्मेन्द्रियाण्यपि ॥ ३१ ॥

श्रोत्रं त्वङ्नयनं जिह्वा घ्राणं चेन्द्रियपञ्चकम् ।
वाक्पाणिपादपायूपस्थाः कर्मेन्द्रियपञ्चकम् ॥ ३२ ॥

मनो बुद्धिरहङ्कारश्चित्तं चेतश्चतुष्टयम् ।
संकल्पाख्यं मनोरूपं बुद्धिर्निश्चयरूपिणी ॥ ३३ ॥

अभिमानात्मकस्तद्वदहङ्कारः प्रकीर्तितः ।
अनुसंधानरूपं च चित्तमित्यभिधीयते ॥ ३४ ॥

प्राणोऽपानस्तथा व्यान उदानाख्यस्तथैव च ।
समानश्चेति पञ्चैताः कीर्तिताः प्राणवृत्तयः ॥ ३५ ॥

खं वाय्वग्न्यम्बुक्षितयो भूतसूक्ष्माणि पञ्च च ।
अविद्याकामकर्माणि लिङ्गं पुर्यष्टकं विदुः ॥ ३६ ॥

एतत्सूक्ष्मशरीरं स्यान्मायिकं प्रत्यगात्मनः ।
करणोपरमे जाग्रत्संस्कारोत्थप्रबोधवत् ॥ ३७ ॥

ग्राह्यग्राहकरूपेण स्फुरणं स्वप्न उच्यते ।
अभिमानी तयोर्यस्तु तैजसः परिकीर्तितः ॥ ३८ ॥

हिरण्यगर्भरूपेण तैजसं चिन्तयेद्बुधः ।
चैतन्याभासकथितं शरीरद्वयकारणम् ॥ ३९ ॥

आत्माज्ञानं तदव्यक्तमव्याकृतमितीर्यते ।
न सन्नासन्न सदसद्भिन्नाभिन्नं न चात्मनः ॥ ४० ॥

न सभागं न निर्भागं न चाप्युभयरूपकम् ।
ब्रह्मात्मैकत्वविज्ञानाद्व हेयं मिथ्यात्वकारणात् ॥

ज्ञानानामुपसंहारो बुद्धेः कारणतः स्थितिः ।
वटबीजे वटस्येव सुषुप्तिरभिधीयते ॥ ४२ ॥

अभिमानी तयोर्यस्तु प्राज्ञ इत्यभिधीयते ।
जगत्कारणरूपेण प्राज्ञात्मानं विचिन्तयेत् ॥ ४३ ॥

विश्वतैजससौषुप्तविराट्सूत्राक्षरात्मभिः ।
विभिन्नमिव सन्मोहादेकं सत्त्वं चिदात्मकम् ॥ ४४ ॥

विश्वादिकं त्रयं यस्माद्विराजादित्रयात्मकम् ।
एकत्वेनैव संपश्येदन्याभावप्रसिद्धये ॥ ४५ ॥

ओंकारमात्रमखिलं विश्वप्राज्ञादिलक्षणम् ।
वाच्यवाचकताभेदाद्भेदेनानुपलब्धितः ॥ ४६ ॥

अकारमात्रं विश्वः स्यादुकारस्तैजसः स्मृतः ।
प्राज्ञो मकार इत्येवं परिपश्येत्क्रमेण तु ॥ ४७ ॥

समाधिकालात्प्रागेवं विचिन्त्यातिप्रयत्नतः ।
स्थूलसूक्ष्मक्रमात्सर्वं चिदात्मनि विलापयेत् ॥ ४८ ॥

अकारं पुरुषं विश्वमुकारे प्रविलापयेत् ।
उकारं तैजसं सूक्ष्मं मकारे प्रविलापयेत् ॥ ४९ ॥

मकारं कारणं प्राज्ञं चिदात्मनि विलापयेत् ।
चिदात्माहं नित्यशुद्धबुद्धमुक्तसदद्वयः ॥ ५० ॥

परमानन्दसंदोहो वासुदेवोऽहमोमिति ।
ज्ञात्वा विवेचकं चित्तं तत्साक्षिणि विलापयेत् ॥ ५१

चिदात्मनि विलीनं च तच्चित्तं न विचालयेत् ।
पूर्णबोधात्मनासीत पूर्णाचलसमुद्रवत् ॥ ५२ ॥

एवं समाहितो योगी श्रद्धाभक्तिसमन्वितः ।
जितेन्द्रियो जितक्रोधः पश्येदात्मानमद्वयम् ॥ ५३ ॥

आदिमध्यावसानेषु दुःखं सर्वमिदं यतः ।
तस्मात्सर्वं परित्यज्य तत्त्वनिष्ठो भवेत्सदा ॥ ५४ ॥

यः पश्येत्सर्वगं शान्तमानन्दात्मानमद्वयम् ।
न तेन किंचिदाप्तव्यं ज्ञातव्यं वाऽवशिष्यते ॥ ५५ ॥

कृतकृत्यो भवेद्विद्वाञ्जीवन्मुक्तो भवेत्सदा ।
आत्मन्यारूढभावस्तु जगदेतन्न वीक्षते ॥ ५६ ॥

कदाचिद्व्यवहारेषु द्वैतं यद्यपि पश्यति ।
बोधात्मव्यतिरेकेण न पश्यति चिदन्वयात् ॥ ५७ ॥

किं तु पश्यति मिथ्यैव दिङ्मोहेन्दुविभागवत् ।
प्रतिभासः शरीरस्य तदा प्रारब्धसंक्षयात् ॥ ५८ ॥

तस्य तावदेव चिरमित्यादिश्रुतिरब्रवीत् ।
प्रारब्धस्यानुवृत्तिस्तु मुक्तस्याभासमात्रतः ॥ ५९ ॥

सर्वदा मुक्त एव स्यात् ज्ञाततत्त्वः पुमानसौ ।
प्रारब्धभोगशेषस्य संक्षये तदनन्तरम् ॥ ६० ॥

अविद्यातिमिरातीतं सर्वाभासविवर्जितम् ।
आनन्दममलं शुद्धं मनोवाचामगोचरम् ॥ ६१ ॥

वाच्यवाचकनिर्मुक्तं हेयोपादेयवर्जितम् ।
प्रज्ञानघनमानन्दं वैष्णवं पदमश्नुते ॥ ६२ ॥

इदं प्रकरणं यत्नात् ज्ञातव्यं भगवत्तमैः ।
अमानित्वादिनियमैः गुरुभक्तिप्रसादतः ॥ ६३ ॥

इमां विद्यां प्रयत्नेन योगी सन्ध्यासु सर्वदा ।
समभ्यसेदिहामुत्रभोगानासक्तधीः सुधीः ॥ ६४ ॥

इति श्रीसुरेश्वराचार्यकृतं पञ्चीकरणवार्त्तिकं संपूर्णम् ॥

॥ पञ्चीकरणम् ॥

अथात्मजिज्ञासोस्त्वंपदार्थविवेकाय चतुर्विंशतितत्त्वाना-मुत्पत्तिक्रमः प्रदर्श्यते । ब्रह्माश्रयं त्रिगुणात्मकमज्ञानम् । तस्मा-त्त्रिगुणात्मकान्याकाशादीनि सूक्ष्मभूतान्युत्पद्यन्ते । तेभ्यः श्रोत्रादीन्येकोनविंशतितत्त्वान्युत्पन्नानि । पञ्चीकृतस्थूलभूतेभ्यः शब्दादिविषया ह्युत्पन्नाः । कथम् ? आकाशसात्त्विकांशाच्छ्रोत्रे-न्द्रियमुत्पन्नम् । वायोः सात्त्विकांशात्त्वगिन्द्रियमुत्पन्नम् । अग्नेः सात्त्विकांशाच्चक्षुरिन्द्रियमुत्पन्नम् । अपां सात्त्विकांशाज्जिह्वेन्द्रिय-मुत्पन्नम् । पृथिव्याः सात्त्विकांशाद्घ्राणेन्द्रियमुत्पन्नम् । एतानि ज्ञानेन्द्रियाणि । तथा च श्रुतिः । 'श्रोत्रमाकाशे वायौ त्वक् अग्नौ चक्षुः अप्सु जिह्वा पृथिव्यां घ्राणम्' इति । आकाशादीनां सर्वेभ्यः सात्त्विकांशेभ्योऽन्तःकरणमुत्पन्नम् । तच्चतुर्विधं मनो-

बुद्ध्यहंकारचित्तभेदेन । आकाशरजोभागाद्वागिन्द्रियमुत्पन्नम् । वायुरजोभागात्पाणीन्द्रियमुत्पन्नम् । अग्निरजोभागात्पादेन्द्रियमुत्पन्नम् । अपां रजोभागाद्गुह्येन्द्रियमुत्पन्नम् । पृथिवीरजोभागात्पाय्विन्द्रियमुत्पन्नम् । एतानि कर्मेन्द्रियाणि । आकाशादीनां सर्वेभ्यो रजोंशेभ्यः प्राण उत्पन्नः । स तु हृदयादिस्थानभेदेन पञ्चविधः । तथा चोक्तम्—

'हृदि प्राणो गुदेऽपानः समानो नाभिसंस्थितः ।
उदानः कण्ठदेशस्थो व्यानः सर्वशरीरगः ॥'

इति । श्रुतिरपि 'प्राणोऽपानो व्यान उदानः समान इत्येतत् सर्वं प्राण एव' इति । आकाशादीनां तमोभागान् प्रत्येकं द्विधा विभज्य पुनरेकैकमर्धं चतुर्धा कृत्वा तान् भागानितरार्धेषु स्वांशं विहाय क्रमेण योजयेत् । योजितेषु भागेषु आकाशादीनि पञ्चीकृतस्थूलभूतान्युत्पद्यन्ते । उत्पन्नेषु भूतेषु शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाः पञ्च विषया उत्पन्ना आकाशादिषु यथाक्रममेकद्वित्रिचतुष्पञ्चधा विभज्यन्ते । पञ्चीकृतभूतेभ्यः स्थूलशरीरमुत्पन्नम् । 'अथातः पृथिव्यादिमहाभूतानां समवायः शरीरम्' इति श्रुतेः । तत्र ये कठिनांशा अस्थिमांसरोमादयः सा पृथिवी । ये द्रवांशाः रक्तमूत्रादयस्ता आपः । ये उष्णांशाः क्षुत्तृण्निद्रादयः सोऽग्निः । ये गमनागमनादयः स वायुः । ये च्छिद्रकामक्रोधादयः स आकाशः । तथा च श्रुतिः

'यत्कठिनं सा पृथिवी, यद्द्रवं तदापः, यदुष्णं तत्तेजः, यच्चरति स वायुः, यत्सुषिरं तदाकाशमित्युच्यते' इति । तथा चोक्तम् ॥

'अस्थि चर्म तथा स्नायू रोम मांसं तथैव च ।
पृथ्व्याः पञ्चविधास्तज्ज्ञैः समासेन प्रकीर्तिताः ॥

रक्तं मूत्रं तथा श्लेष्मा शुक्रं मेदस्तु पञ्चमम् ।
अपां पञ्चविधास्तज्ज्ञैः समासेन प्रकीर्तिताः ॥

क्षुत्तृष्णा च तथा निद्रा आलस्यं रतिरेव च ।
वह्नेः पञ्चविधास्तज्ज्ञैः समासेन प्रकीर्तिताः ॥

प्रचारोत्तरणारोहास्तथा चोत्थानरोधने ।
वायोः पञ्चविधास्तज्ज्ञैः समासेन प्रकीर्तिताः ॥

कामः क्रोधश्च लोभश्च मोहश्चैव भयं तथा ।
व्योम्नः पञ्चविधास्तज्ज्ञैः समासेन प्रकीर्तिताः ॥

श्रोत्रादिज्ञानेन्द्रियाणां विषयाः शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाः । वागादिकर्मेन्द्रियाणां विषया वचनादानगमनविसर्गानन्दाः । अन्तःकरणचतुष्टयस्य विषयाः संकल्पाध्यवसायाभिमानावधारणरूपाः । श्रोत्रादिचतुर्दशकरणानामधिपतयो दिगादयः । तथा चोक्तम्—

'दिग्वातार्कप्रचेतोश्विवह्नीन्द्रोपेन्द्रमृत्युकाः ।
तथा चन्द्रश्चतुर्वक्त्रो रुद्रः क्षेत्रज्ञ ईश्वरः' ॥

इति । श्रोत्रादिचतुर्दशकरणान्यध्यात्मसंज्ञकानि । तेषां विषयाः शब्दादयोऽधिभूतसंज्ञकाः । ये करणाधिपतयो दिगादयस्ते अधिदैवसंज्ञकाः । तथा च श्रुतिः—'श्रोत्रमध्यात्मम् । श्रोतव्यमधिभूतम् । दिक् तत्राधिदैवतम् । त्वगध्यात्मम् । स्प्रष्टव्यमधिभूतम् । वायुस्तत्राधिदैवतम् । चक्षुरध्यात्मम् । द्रष्टव्यमधिभूतम् । सूर्यस्तत्राधिदैवतम् । वागध्यात्मम् । वक्तव्यमधिभूतम् । अग्निस्तत्राधिदैवतम् । पादोऽध्यात्मम् । गन्तव्यमधिभूतम् । विष्णुस्तत्राधिदैवतम् । पायुरध्यात्मम् । विसर्जयितव्यमधिभूतम् । मित्रस्तत्राधिदैवतम् । उपस्थोऽध्यात्मम् । आनन्दयितव्यमधिभूतम् । प्रजापतिस्तत्राधिदैवतम् । अन्तःकरणमध्यात्मम् । निर्विकल्पकस्फुरणमधिभूतम् । नारायणस्तत्राधिदैवतम् । मनोऽध्यात्मम् । मन्तव्यमधिभूतम् । चन्द्रस्तत्राधिदैवतम् । बुद्धिरध्यात्मम् । बोद्धव्यमधिभूतम् । बृहस्पतिस्तत्राधिदैवतम् । चित्तमध्यात्मम् । चेतयितव्यमधिभूतम् । क्षेत्रज्ञस्तत्राधिदैवतम् । अहंकारोऽध्यात्मम् । अहंकर्तव्यमधिभूतम् । रुद्रस्तत्राधिदैवतम् । सत्त्वमध्यात्मम् । ज्ञातव्यमधिभूतम् । विष्णुस्तत्राधिदैवतम् । रजोऽध्यात्मम् । ममकर्तव्यमधिभूतम् । ब्रह्मा तत्राधिदैवतम् । तमोऽध्यात्मम् ।

विकारयितव्यमधिभूतम् । ईश्वरस्तत्राधिदैवतम् । इत्येवमध्यात्ममधिभूतमधिदैवतं च तत्सर्वमुक्तम् । एवमवशिष्टेषु करणेषु द्रष्टव्यम् । एवं चतुर्विंशतितत्त्वानि । तेभ्यः परं कूटस्थमात्मतत्त्वं विविच्य यो जानाति सोऽमृतत्वाय कल्पते । 'तरति शोकमात्मवित्' इति श्रुतेः ॥

तथा चोक्तम् —

'पञ्चविंशतितत्त्वज्ञो यत्र कुत्राश्रमे भवेत् ।
जटी मुण्डी शिखी वापि मुच्यते नात्र संशयः ॥'

'क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोर्ज्ञानं यत्तज्ज्ञानं मतं मम ॥'

इति श्रीभगवद्वचनाच्च ॥

इति पञ्चीकरणं समाप्तम् ।

॥ संमिश्रपञ्चीकरणम् ॥

अतः पञ्चीकृतपञ्चमहाभूतानां कार्योपादानाय परस्परं भूतमिश्रीकरणमाह ॥

ज्ञातृत्वं च तथा व्यानः श्रोत्रं वाचा तथैव च ।
शब्दो गगनतत्त्वानि कीर्त्यन्ते ब्रह्मवादिभिः ॥ १ ॥

मनः समानस्त्वक्तत्त्वं पाणिः स्पर्शस्तथैव च ।
वायुतत्त्वानि कीर्त्यन्ते पञ्चधा ब्रह्मवादिभिः ॥ २ ॥

बुद्ध्युदानौ तथा चक्षुः पादौ रूपं तथैव च ।
वह्नितत्त्वानि कीर्त्यन्ते पञ्चधा ब्रह्मवादिभिः ॥ ३ ॥

चित्तापानौ तथा जिह्वा गुह्यं रसस्तथैव च ।
जलतत्त्वानि कीर्त्यन्ते पञ्चधा ब्रह्मवादिभिः ॥ ४ ॥

अहंप्राणौ तथा घ्राणं गुदं गन्धस्तथैव च ।
भूमितत्त्वानि कीर्त्यन्ते पञ्चधा ब्रह्मवादिभिः ॥ ५ ॥

एवं जातेषु भूतेषु प्रत्येकं विभजेद्द्विधा ।
चतुर्धा भिन्नमेकैकमर्धमर्धं तथा स्थितम् ॥ ६ ॥

व्योमार्धभागाश्चत्वारो वायुतेजःपयोभुवाम् ।
व्यानश्रोत्रवचःशब्दाः क्रमेण भूतमिश्रिताः ॥ ७ ॥

वाय्वर्धभागाश्चत्वारो व्योमतेजःपयोभुवाम् ।
बुद्ध्युदानाङ्घ्रिरूपाश्च क्रमेण भूतमिश्रिताः ॥ ८ ॥

अम्भोर्धभागाश्चत्वारः खंवाय्वग्निभुवां तथा ।
चित्तापानौ तथा जिह्वारसौ भूतैश्च मिश्रिताः ॥ ९ ॥

भूम्यर्धभागाश्चत्वारः खंवाय्वग्न्यम्भसामपि ।
अहंकारस्तथा प्राणघ्राणापानैश्च मिश्रिताः ॥ १० ॥

व्योमान्तःकरणांशाश्च व्योम्ना च भूतमिश्रिताः ।
वायोरंशाः समानादिवायवो भूतमिश्रिताः ॥ ११ ॥

ज्ञानेन्द्रियाणि वह्न्यंशा भूतान्तर्मिलितास्तथा ।
कर्मेन्द्रियाणि चाब्दंशा भूतसंमिश्रितास्तथा ॥ १२ ॥

पृथिवीविषयाः पञ्च भूतान्तर्मिलितास्तथा ।
एकैकस्यैकमेकैकं पञ्चानां पञ्च चैव च ॥ १३ ॥

ऊर्ध्वो गुणः कारणत्वादधः कार्यानुवर्तने ।
मुखत्वेनापि स्वगुणः कल्पनैवमनुक्रमात् ॥ १४ ॥

पञ्चप्राणमनोबुद्धिदशेन्द्रियसमन्वितम् ।
अपञ्चीकृतभूतोत्थं सूक्ष्माङ्गं भोगसाधनम् ॥ १५ ॥

दिग्वातार्कप्रचेतोश्विवह्नीन्द्रोपेन्द्रकान्तकाः ।
विष्णुश्चन्द्रश्चतुर्वक्त्रः क्षेत्रज्ञस्त्रिपुरान्तकः ॥ १६ ॥

तत्त्वं तत्त्वं समुत्पन्नमेकं पञ्च च पञ्चधा ।
जडं चैतन्ययोगेन सर्वं वीराट् समुद्भवेत् ॥ १७ ॥

पञ्चभूतविभागोऽयं कल्पितस्तत्त्वचिन्तकैः ।
एतत्कार्यं च ब्रह्माण्डं यत्र विश्वं प्रकल्पितम् ॥ १८ ॥

अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्च्यते ।
बोधार्थमेव शिष्याणां तत्त्वज्ञैः कल्पितं क्रमात् ॥ १९ ॥

पञ्चीकृतिरियं पञ्चभूतानां किल कल्पिता ।
एवं जानाति यो विप्रः स मुक्तो नात्र संशयः ॥ २० ॥

पञ्चविंशतितत्त्वज्ञो यत्र कुत्राश्रमे वसेत् ।
जटी मुण्डी शिखी वापि मुच्यते नात्र संशयः ॥ २१ ॥

पञ्चविंशद्गुणश्चैतत्स्वेच्छया विहरन्नपि ।
कदाचिदपि योनौ च न बद्धः पूज्य एव सः ॥ २२ ॥

इति संमिश्रपञ्चीकरणं संपूर्णम् ॥

श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

॥ पञ्चीकृतम् ॥

पञ्चीकृतपञ्चमहाभूतानि तत्कार्यं सर्वं विराडित्युच्यते। एतत्स्थूलशरीरमात्मनः। आत्मन इन्द्रियैरर्थोपलब्धिर्जागरितम्। तदुभयाभिमान्यात्मा विश्वः। एतत्त्रयमकारः। अपञ्चीकृतपञ्चमहाभूतानि तत्कार्यं च सप्तदशकं लिङ्गं भौतिकं हिरण्यगर्भ इत्युच्यते। एतत्सूक्ष्मशरीरमात्मनः। करणेषूपसंहृतेषु जागरितसंस्कारजः प्रत्ययः सविषयः स्वप्नः। तदुभयाभिमान्यात्मा तैजसः। एतत्त्रयमुकारः। शरीरद्वयकारणमात्माज्ञानं साभासमव्याकृतमित्युच्यते। तच्च न सन्नासन्नापि सदसन्न भिन्नं नाभिन्नं नापि भिन्नाभिन्नं कुतश्चिन्न निरवयवं न सावयवं नोभयं केवलं ब्रह्मैकत्वज्ञानापनोद्यं। सर्वप्रकार ज्ञानोपसंहारो बुद्धेः कारणात्मनावस्थानं सुषुप्तम्। तदुभयाभिमान्यात्मा प्राज्ञः। एतत्त्रयं मकारः। अकार उकारो मकारोऽहमेवाहं साक्षी चिन्मात्रस्वरूपो नाज्ञानं तत्कार्यं वा। किं तु नित्यशुद्धबुद्धमुक्तसत्यपरमानन्दाद्वयं ब्रह्मैवाहमस्मि। अहं ब्रह्मेत्यभेदेनावस्थानं समाधिः 'अयमात्मा ब्रह्म' इत्यादिश्रुतिभ्यः। जायतेऽस्ति विपरिणमते विवर्धतेऽपक्षीयते विनश्यतीति षड्भावविकाराः। अशनायापिपासाशोकमोहजरामरणानि षडूर्मयः। अस्ति नास्ति नास्तीत्येताश्चतुष्कोटयः हेयाज्ञेया पापाख्यापि चतुष्कोट्यन्तरम्।

आत्मनानात्मा नोपादीयते न त्यज्यते स्वात्मविक्रियाविरोधात् । अनात्मनात्मा नोपादीयते न त्यज्यते अद्वयत्वादात्मनः । आत्मना वान्यदनात्मा नोपादीयते न त्यज्यते अक्रियत्वादात्मन इति ॥

इति पञ्चीकृतं समाप्तम् ॥

॥ साधनचतुष्टयसंपत्तिः ॥

अथशब्दार्थः साधनचतुष्टयमुच्यते नित्यानित्यवस्तुविवेक इहामुत्रार्थफलभोगविरागः शमदमादिसंपत्तिर्मुमुक्षुत्वं चेति । ब्रह्म नित्यं सकलं जगदनित्यमिति नित्यानित्यवस्तुविवेकः । 'तद्यथेह कर्मचितो लोकः क्षीयते एवमेवामुत्र पुण्यचितो लोकः क्षीयते' इति श्रुतिः । यथा इह भूलोके कर्मणा चितः संपादितः पुत्रमित्र-कलत्रादिलक्षणो लोकः जनः क्षीयते नश्यति एवमेवामुत्र स्वर्गादिलोकेष्वपि पुण्येन चितः संपादितः लोकः जनः क्षीयत इति तदर्थः । 'परीक्ष्य लोकान् कर्मचितान् ब्राह्मणो निर्वेद-मायान्नास्त्यकृतः कृतेन, तद्विज्ञानार्थं स गुरुमेवाभिगच्छेत् समित्पाणिः श्रोत्रियं ब्रह्मनिष्ठम्' इति श्रुतिः । कर्मणा चितान् संपादितान् चतुर्दश लोकान् लोकस्थान् जनान् परीक्ष्य अनित्य-त्वेन निश्चित्य ब्राह्मणः ब्रह्मसाक्षात्कारकामः निर्वेदं वैराग्यम्

आयात् प्राप्नुयात् । अकृतो मोक्षः कृतेन कर्मणा नास्ति न संपद्यते । तस्मात्कारणात् तद्विज्ञानार्थं ब्रह्मज्ञानार्थं श्रोत्रियं साङ्गवेदाध्ययनवन्तं ब्रह्मनिष्ठं ब्रह्मसाक्षात्कारवन्तं गुरुं समित्पाणिः यथायोग्यं समिद्दन्तकाष्ठादिपाणिः सन् अभिगच्छेत् एतादृशगुरुनिकटं प्राप्नुयादित्यर्थः । 'शान्तो दान्तः उपरतस्तितिक्षुः श्रद्धावित्तो भूत्वा आत्मन्येवात्मानं पश्येत् ।' शान्तः अन्तरिन्द्रियमनोनिग्रहवान् दान्तः बहिरिन्द्रियचक्षुरादिनिग्रहवान् उपरतः सकलविषयाभिलाषरहितः तितिक्षुः शीतोष्णसुखदुःखमानावमानादिद्वन्द्वसहिष्णुः ब्रह्मविषयिणी श्रद्धैव वित्तं यस्य सः एवंविधविशेषणविशिष्टो भूत्वा आत्मनि विशुद्धान्तःकरणे प्रतिबिम्बितम् आत्मानं परमात्मानं साक्षात्कुर्यादित्यर्थः । मुमुक्षुत्वं मोक्षेच्छा ।

इति साधनचतुष्टयसंपत्तिः समाप्ता ।

॥ श्रीः ॥

॥ श्रीगुरुपरंपरास्तोत्रम् ॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

शुद्धस्फटिकसंकाशं शुद्धविद्याप्रदायकम् ।
शुद्धं पूर्णं चिदानन्दं सदाशिवमहं श्रये ॥ १ ॥

सीमातीतमनाद्यन्तं नामोच्चारणभेषजम् ।
कामिताशेषफलदं श्रीमद्विष्णुमहं श्रये ॥ २ ॥

योगिहृत्पद्मनिलयं नतजीवहिते रतम् ।
श्रुतीनां जन्मभूमिं त्वां चतुर्मुखमहं श्रये ॥ ३ ॥

प्रसमाहितमत्यन्तं प्रथिमामिततेजसम् ।
वशीकृतपरानन्दं वसिष्ठं गुरुमाश्रये ॥ ४ ॥

शुक्तौ रूप्यमिवाभाति यद्रूपं मयि कल्पितम् ।
शक्त्या परिहृतं येन शक्तिं तं गुरुमाश्रये ॥ ५ ॥

करणातीतचिद्रूपं परिपूर्णं परायणम् ।
परमानन्दसंतुष्टं पराशरमहं श्रये ॥ ६ ॥

वेदव्यासं स्वात्मरूपं सत्यसन्धं परायणम् ।
शान्तं जितेन्द्रियक्रोधं सशिष्यं प्रणमाम्यहम् ॥ ७ ॥

त्रिकालातीतचिन्मात्रप्रशान्तस्वान्तसंयुतम् ।
विकाराद्यैरसंस्पृष्टं शुकं गुरुमहं श्रये ॥ ८ ॥

गूढा माया यस्य वाक्यैर्व्रीडिता विलयं गता ।
क्रीडन्तं विद्यया सार्धं गौडपादं तमाश्रये ॥ ९ ॥

जीवेशभेदरहितं नाविकं भववारिधेः ।
भावाभावविदूरस्थं गोविन्दं गुरुमाश्रये ॥ १० ॥

शङ्कारूपेण मच्चित्तं पङ्कीकृतमभूद्यया ।
किंकरी यस्य सा माया शंकराचार्यमाश्रये ॥ ११ ॥

विश्वं मायामयत्वेन रूपितं यत्प्रबोधतः ।
विश्वं च यत्स्वरूपं तं वार्तिकाचार्यमाश्रये ॥ १२ ॥

अनाद्यविद्यामुत्सार्य प्रज्ञानघनरूपताम् ।
यो बोधयति सच्छिष्यान् तं बोधघनमाश्रये ॥ १३ ॥

सिताघनादिदृष्टान्तैर्यत्स्वरूपं श्रुतिर्जगौ ।
प्रज्ञानघन एवेति तं ज्ञानघनमाश्रये ॥ १४ ॥

ज्ञानानामुत्तमं ज्ञानं ज्ञानिनामुत्तमो यतः ।
ज्ञानोत्तम इति ख्यातं गुरुं तमहमाश्रये ॥ १५ ॥

ज्ञाननिश्रेणिमालम्ब्य ब्रह्माख्यं गिरिमुन्नतम् ।
आरुह्य कृतकृत्यो यस्तं ज्ञानगिरिमाश्रये ॥ १६ ॥

दुर्वादिदुष्टमातङ्गविदारणपटीयसे ।
नमः श्रीसिंहगिरये गुरवे दिव्यचक्षुषे ॥ १७ ॥

ईप्सितार्थप्रदो नित्यं प्रणतानां च देहिनाम् ।
यतिरीश्वरतीर्थाख्यः तं नमामि गुरुं शिवम् ॥ १८ ॥

श्रुतिमस्तककूटस्थमज्ञानद्विपभेदिनम् ।
श्रीमन्त्रराजमूर्तिं तं नृसिंहं गुरुमाश्रये ॥ १९ ॥

अविद्याच्छन्नभावानां नृणां विद्योपदेशतः ।
प्रकाशयति यस्तत्त्वं तं विद्यातीर्थमाश्रये ॥ २० ॥

अज्ञानां जाह्नवीतीर्थं विद्यातीर्थं विवेकिनाम् ।
सर्वेषां सुखदं तीर्थं भारतीतीर्थमाश्रये ॥ २१ ॥

अविद्यारण्यकान्तारे भ्रमतां प्राणिनां सदा ।
विद्यामार्गोपदेष्टारं विद्यारण्यगुरुं श्रये ॥ २२ ॥

विद्याविद्याविवेकेन पारं संसारवारिधेः ।
प्रापयत्यनिशं भक्तान् तं विद्यारण्यमाश्रये ॥ २३ ॥

अविद्यारण्यसंक्लेशकृशानुभृशतापितः ।
संश्रये सततं भूत्यै चन्द्रशेखरचन्द्रिकाम् ॥ २४ ॥

अविद्याख्यद्विपद्वैधीभावे दक्षं समाश्रये ।
नृसिंहभारतीशाख्यहरिं श्रुतिगुहाश्रयम् ॥ २५ ॥

पुरुषोत्तमतां यान्ति यमाश्रित्य जनाः श्रये ।
क्षराक्षरमतीतं तं पुरुषोत्तमयोगिनम् ॥ २६ ॥

किंकरीकृतभूपालं पङ्केरुहसमाननम् ।
तं कारुण्यपयोराशिं शंकराख्यं गुरुं श्रये ॥ २७ ॥

चन्द्रिकाधवलोदारसान्द्रकीर्तिच्छटाधरम् ।
इन्द्रियैर्दुर्जयं नौमि चन्द्रशेखरभारतिम् ॥ २८ ॥

प्रसिद्धविद्यानिलयं लसमानगुणोत्कटम् ।
बिसजाक्षार्चकं भक्त्या नृसिंहं तीर्थमाश्रये ॥ २९ ॥

पुरुहूतादिदेवौघपौरुषेयगुणोत्कटम् ।
पुरुषार्थप्रदं नौमि पुरुषोत्तमयोगिनम् ॥ ३० ॥

कामद्विरदपञ्चास्यरामणीयकमन्दिरम् ।
सोमोपमाननं श्रीमद्रामचन्द्रगुरुं भजे ॥ ३१ ॥

सुरसिन्धुलसत्कीर्तिं स्मरसिन्धुघटोद्भवम् ।
नारसिंहार्चकं श्रीमन्नारसिंहयतिं भजे ॥ ३२ ॥

सारासारविवेकज्ञं मारकाननकुञ्जरम् ।
शूरं दाने च निरतं नारसिंहयतिं भजे ॥ ३३ ॥

नृसिंहतां प्रयान्त्याशु यमाश्रित्य जना भुवि ।
नृसिंहभारतिं वन्दे द्विगुणोपपदं सदा ॥ ३४ ॥

तं सर्वभूताभयदं विभवैरन्वितं परम् ।
नारसिंहं गुरुं चापि नवं ज्ञानार्णवं भजे ॥ ३५ ॥

सत्यस्वरूपं सद्ज्ञाननिष्ठं साक्षाच्छिवं परम् ।
सदा दानरतं दान्तं सच्चिदानन्दमाश्रये ॥ ३६ ॥

महामेरुसमं धैर्ये माधुर्येऽप्यमृतोपमम् ।
ऊहापोहार्थनिष्णातं नारसिंहं गुरुं भजे ॥ ३७ ॥

सच्चित्ताम्बुजमित्राय सच्चरित्रयुजे नमः ।
सच्चिदानन्दभारत्यै सच्चिदानन्दमूर्तये ॥ ३८ ॥

सच्चिदानन्दभारत्यै नव्यायास्तु नमोऽनिशम् ।
भव्यात्मज्ञाननिर्धूताविद्याकार्योपलब्धये ॥ ३९ ॥

मारमातङ्गपञ्चास्यं मदसर्पद्विजर्षभम् ।
नृसिंहभारतिं वन्दे जिताक्षतुरगं सदा ॥ ४० ॥

तत्त्वमस्यादिवेदान्तवाक्यार्थज्ञानवारिधेः ।
पूर्णचन्द्रमसं वन्दे सच्चिदानन्दयोगिनम् ॥ ४१ ॥

अभिनवपदपूर्वान् सच्चिदानन्दसंज्ञान्
निगमशिखरवेद्यान् नित्यकल्याणरूपान् ।

त्रिभुवनजनवन्द्यान् सर्वलोकैकहृद्यान्
हृदयकमलमध्ये भावयाम्यम्बुजास्यान् ॥ ४२ ॥

प्रह्लादवरदो देवो यो नृसिंहः परो हरिः ।
नृसिंहोपासकं नित्यं तं नृसिंहगुरुं भजे ॥ ४३ ॥

श्रीसच्चिदानन्दशिवाभिनव्य-
नृसिंहभारत्यभिधान्यतीन्द्रान् ।
विद्यानिधीन् मन्त्रनिधीन् सदात्म-
निष्ठान् भजे मानवशंभुरूपान् ॥ ४४ ॥

सदात्मध्याननिरतं विषयेभ्यः पराङ्मुखम् ।
नौमि शास्त्रेषु निष्णातं चन्द्रशेखरभारतीम् ॥ ४५ ॥

विद्यातीर्थाभिधाचार्यो ह्यद्याभिनवपूर्वकः ।
शृङ्गेरीशारदापीठे विराजति जगद्गुरुः ॥ ४६ ॥

इति गुरुपरंपरास्तोत्रं संपूर्णम् ।

॥ श्री ॥

॥ मठाम्नायस्तोत्रम् ॥

—:*:—

चतुर्दिक्षु प्रसिद्धासु प्रसिद्ध्यर्थं स्वनामतः ।
चतुरोऽथ मठान् कृत्वा शिष्यानस्थापयद्विभुः ॥ १ ॥

चकार संज्ञामाचार्यश्चतुर्णां नामभेदतः ।
क्षेत्रं च देवतां चैव शक्तिं तीर्थं पृथक् पृथक् ॥ २ ॥

संप्रदायं तथाम्नायभेदं च ब्रह्मचारिणाम् ।
एवं प्रकल्पयामास लोकोपकरणाय वै ॥ ३ ॥

दिग्भागे पश्चिमे क्षेत्रं द्वारका कालिकामठः ।
कीटवालः संप्रदायस्तीर्थाश्रमपदे उभे ॥ ४ ॥

देवः सिद्धेश्वरः शक्तिर्भद्रकालीति विश्रुता ।
स्वरूपब्रह्मचार्याख्य आचार्यः पद्मपादकः ॥ ५ ॥

विख्यातं गोमतीतीर्थं सामवेदश्च तद्गतम् ।
जीवात्मपरमात्मैक्यबोधो यत्र भविष्यति ॥ ६ ॥

विख्यातं तन्महावाक्यं वाक्यं तत्त्वमसीति च ।
द्वितीयः पूर्वदिग्भागे गोवर्धनमठः स्मृतः ॥ ७ ॥

भोगवालः संप्रदायः तत्रारण्यवने पदे ।
तस्मिन्देवो जगन्नाथः पुरुषोत्तमसंज्ञितम् ॥ ८ ॥

क्षेत्रं च वृषलादेवी सर्वलोकेषु विश्रुता ।
प्रकाशब्रह्मचारीति हस्तामलकसंज्ञितः ॥ ९ ॥

आचार्यः कथितस्तत्र नाम्ना लोकेषु विश्रुतः ।
ख्यातं महोदधिस्तीर्थं ऋग्वेदः समुदाहृतः ॥ १० ॥

महावाक्यं च तत्रोक्तं प्रज्ञानं ब्रह्म चोच्यते ।
उत्तरस्यां श्रीमठः स्यात् क्षेत्रं बदरिकाश्रमम् ॥ ११ ॥

देवो नारायणो नाम शक्तिः पूर्णगिरीति च ।
संप्रदायो नन्दवालस्तीर्थं चालकनन्दिका ॥ १२ ॥

आनन्दब्रह्मचारीति गिरिपर्वतसागराः ।
नामानि तोटकाचार्यो वेदोऽथर्वणसंज्ञकः ॥ १३ ॥

महावाक्यं च तत्रायमात्मा ब्रह्मेति कीर्त्यते ।
तुरीयो दक्षिणस्यां च शृङ्गेर्यां शारदामठः ॥ १४ ॥

मलहानिकरं लिङ्गं विभाण्डकसुपूजितम् ।
यत्रास्ते ऋश्यशृङ्गस्य महर्षेराश्रमो महान् ॥ १५ ॥

वराहो देवता तत्र रामक्षेत्रमुदाहृतम् ।
तीर्थं च तुङ्गभद्राख्यं शक्तिः श्रीशारदेति च ॥ १६ ॥

आचार्यस्तत्र चैतन्यब्रह्मचारीति विश्रुतः ।
वार्तिकादिब्रह्मविद्याकर्ता यो मुनिपूजितः ॥ १७ ॥

सुरेश्वराचार्य इति साक्षाद्ब्रह्मावतारकः ।
सरस्वती पुरी चेति भारत्यारण्यतीर्थकौ ॥ १८ ॥

गिर्याश्रममुखानि स्युः सर्वनामानि सर्वदा ।
संप्रदायो भूरिवालो यजुर्वेद उदाहृतः ॥ १९ ॥

अहं ब्रह्मास्मीति तत्र महावाक्यमुदीरितम् ।
चतुर्णां देवताशक्तिक्षेत्रनामान्यनुक्रमात् ॥ २० ॥

महावाक्यानि वेदाश्च सर्वमुक्तं व्यवस्थया ।
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकभूपतेः ॥ २१ ॥

आम्नायस्तोत्रपठनादिहामुत्र च सद्गतिम् ।
प्राप्यान्ते मोक्षमाप्नोति देहान्ते नात्र संशयः ॥ २२ ॥

इति मठाम्नायस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

॥ श्रीगुरुपरम्परा ॥

सदाशिवः
नारायणः
ब्रह्मा
वसिष्ठमहर्षिः
शक्तिमहर्षिः
पराशरमहर्षिः
वेदव्यासः
श्रीशुकाचार्याः
गौडपादाचार्याः
गोविन्दभगवत्पादः

॥ श्रीशृङ्गेरी श्रीजगद्गुरुपरंपरा ॥

१ श्रीशंकरभगवत्पादाचार्याः
२ श्रीसुरेश्वराचार्यः
३ नित्यबोधघनाचार्यः
४ ज्ञानघनाचार्यः
५ ज्ञानोत्तमाचार्यः
६ ज्ञानगिर्याचार्यः
७ सिंहगिर्याचार्यः
८ ईश्वरतीर्थः
९ नरसिंहतीर्थः
१० विद्याशंकरतीर्थः
११ भारतीकृष्णतीर्थः
१२ विद्यारण्यः
१३ चन्द्रशेखरभारती (१)
१४ नरसिंहभारती (१)
१५ चन्द्रशेखरभारती (२)
१६ पुरुषोत्तमभारती (१)
१७ शंकरानन्दभारती
१८ चन्द्रशेखरभारती (३)
१९ नरसिंहभारती (२)
२० पुरुषोत्तमभारती (२)
२१ रामचन्द्रभारती
२२ नरसिंहभारती (३)
२३ नरसिंहभारती (४)
२४ अभिनवनरसिंहभारती (१)
२५ सच्चिदानन्दभारती (१)
२६ नरसिंहभारती (५)
२७ सच्चिदानन्दभारती (२)
२८ अभिनवसच्चिदानन्द-भारती (१)
२९ अभिनवनरसिंह-भारती (२)
३० सच्चिदानन्दभारती (३)
३१ अभिनवसच्चिदानन्द-भारती (२)
३२ नरसिंहभारती (६)
३३ सच्चिदानन्द शिवाभिनव-नरसिंहभारती
३४ चन्द्रशेखरभारती (४)
३५ अभिनवविद्यातीर्थः
३६ भारतीतीर्थः

புஸ்தகம் கிடைக்குமிடம் :

1. ஸ்ரீ வாணீ விலாஸ் ப்ரஸ், ஸ்ரீரங்கம்.

2. M ராமசுப்பிரமண்யய்யர், B. A,
தர்மாதிகாரி, சிருங்கேரி மடம்,
51, சத்யமூர்த்தி தெரு,
திருநெல்வேலி டவுன் - 6.